

Cirkulärnr: 1989:42
Diariernr: 1989:0536
Handläggare: Ulf Palm
Avdsek: J Civilrätt
Datum: 1989-03-09
Mottagare: Kommunstyrelsen
Handläggare av bostadsbidragsärenden
Rubrik: JO-beslut avseende återbetalning av bostadsbidrag
Bilagor: Krav på återbetalning av bostadsbidrag enligt 20 §
förordningen 1976:263

JO-beslut avseende återbetalning av bostadsbidrag

JO har i beslut 1988-10-11 anmärkt på utformningen av en blankett (bilaga 1) för krav på återbetalning av bostadsbidrag. Blanketten har påträffats vid JO:s inspektion i en kommun och återfinns bl a i ett av Kommunförbundet utgett cirkulär 78.129.

JO:s kritik går i korthet ut på följande. Beslutsmotiveringar som "Ert svar har inte ändrat kommunens uppfattning" och "viss hänsyn har tagits till Ert svar" är otillräckliga som beslutsmotiveringar. Hänvisningen i blanketten till särskilt beslutsmeddelande ger enligt JO intryck av att blanketten är det viktigaste dokumentet och beslutshandlingen en bilaga, vilket JO anser otillfredsställande. Vidare konstaterar JO att blanketten inte innehåller något ställningstagande till om den enskilde insett eller bort inse att han uppburit ett för högt belopp, vilket var en förutsättning för återkrav enligt den vid tidpunkten för kravet gällande bestämmelsen i 20 § förordningen (1976:263) om statliga bostadsbidrag till barnfamiljer. En liknande bestämmelse finns i 31 § i den nu gällande lagen (1988:786) om bostadsbidrag. JO framhåller också att ett beslut om återkrav inte har någon rättsverkan förrän det vunnit laga kraft och att den som överklagar återkravsbeslutet således inte behöver betala förrän besvärspövrningen är avslutad (jämför sista stycket i blanketten). Av JO:s beslut framgår vidare att den aktuella blanketten har flera gemensamma brister med en tidigare av JO i beslut 1980-11-13 kritiserad blankett för återkrav av bostadsbidrag.

Kommunförbundet vill med anledning av JO:s ovan redovisade kritik fästa kommunernas uppmärksamhet på följande.

Vid handläggning av ärende om återbetalning av bostadsbidrag skall förvaltningslagen (FVL) tillämpas. Det innebär bl a att kommun inte får avgöra återkravsärende utan att part har underrättats om vad som läggs honom till last och att han har fått tillfälle att yttra sig däröver (17 § FVL). Vidare skall kommunens beslut varigenom ärendet om återbetalning avgörs innehålla de skäl som har bestämt utgången (20 § FVL). De i blanketten redovisade skälen kan inte anses som tillräckliga som beslutsmotivering. Part skall också underrättas om beslutet och om det går honom emot hur han kan överklaga beslutet (21 § FVL). Som JO påpekar föreligger ingen betalningsskyldighet förrän beslutet om återbetalning har vunnit laga kraft. Eventuell betalningsfrist skall således räknas från dagen för lagakraft, vilket bör framgå av beslutet. Om part skall ges möjlighet att träffa avtal om sättet för återbetalningen, t ex genom avbetalningsplan, bör detta också framgå av beslutet.

Kommun som eventuellt använder den i JO-ärendet kritiserade blanketten bör således upphöra därmed. Då det är tveksamt om det är lämpligt att använda förtryckt blankett för denna typ av beslut har Kommunförbundet inte funnit anledning att ta fram någon ny blankett för återbetalning av bostadsbidrag. Dubbla beslutshandlingar, som tydligen har förekommit i det aktuella inspektionsfallet, bör undvikas.

I detta sammanhang kan nämnas att antalet återkravsärenden torde komma att minska betydligt eftersom barnfamiljer enligt nu gällande lagstiftning (lagen 1988:786 om bostadsbidrag) endast är skyldiga att upplysa om inkomstökningar vid ansökningstillfället. Enligt 10 § punkt 2 lagen om bostadsbidrag skall inkomstökningen vid ansökningstillfället dessutom vara väsentlig i förhållande till motsvarande inkomster enligt taxeringen året före bidragsåret, som annars är den inkomst som skall läggas till grund för bidragets storlek. Med väsentlig inkomstökning avses enligt Boverkets författningssamling inkomstökningar på mer än 50 000 kronor. Motsvarande regler gäller för hushåll utan barn (15 § punkt 2 lagen om bostadsbidrag). Efter tidpunkten för ansökan om bostadsbidrag gäller upplysningsskyldigheten vid inkomstökningar emellertid endast för hushåll utan barn (27 § punkt 3 lagen om bostadsbidrag). Även i detta fall skall inkomstökningen vara mer än 50 000 kronor. Rätten att ompröva beslut om bostadsbidrag vid inkomstökningar (mer än 50 000 kronor) gäller som framgår av 28 och 29 §§ i lagen om bostadsbidrag bara för hushåll utan barn.

Många kommuner har uppfattat det som stötande att inkomstökningar hos barnfamiljer under löpande bidragsperiod inte skall kunna påverka bostadsbidragets storlek. Kommunförbundet och Boverket överväger därför att tillsammans göra en framställning i saken till bostadsdepartementet.

Förfrågningar med anledning av detta cirkulär besvaras av förbundsjurist Ulf Palm, tfn 08-772 44 32 och sekreterare Marie-Louise Ek, tfn 08-772 41 03.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Juridiska avdelningen

Curt Riberdahl

Ulf Palm